

Просвітлений Україною

Галина ДАЦЮК,
журналістка

18 січня день народження відзначив журналіст, письменник, професор Микола Тимошик, мій однокурсник і побратим, унікальна особистість. Найновіша його, 25-та книжка — двотомне “Змосковлення Буковини”. Щоб написати це блискуче і чесне дослідження, 17-літнім юнаком Миколка виїшов з рідної Данини і ступив на чернігівський шлях, який вивів його геть від Москви. Київ, Чернівці, знову Київ — крок за кроком — від зразкового студента до видатного вченого — це дорога особистісного зростання і внутрішнього відмосковлення. До абсолютного на сьогодні! І в цьому гетьмосковстві наші дороги суголосні.

Ми маємо 50 років дружби, від часів студентських. За сутністю своєю ми залишилися роман-

справа, як жили чоловікові з інвалідністю, який, крім пенсії 12 крб, не міг нічого заробити для своїх чотирьох дітей, бо втратив здоров'я на страшній війні, яку розв'язали гітлер і сталін — “боже, яка крамола”. Батько Миколи Степан Тимошик не любив згадувати війну, таку, як він бачив, страшно. Ні, це мала бути війна переможців. І такою вона була сформована в усіх ЗМІ, книжках, спогадах, на плакатах, у мистецтві, кіно. Батьком-ветераном можна було тоді пишатися.

Мій батько був зовсім юний для війни, а в одного з моїх дідів була інша війна. У 24 роки він застрелився в кривці, щоб не потрапити в лапи енкаведистам — 24 липня 1944 р. Федір Данилович Дацюк, на псевдо “Дуб”, господарчий ОУН в Кордишеві, на Волині. І що було б, розкажи я у 1974 р. цю історію на комсомольських зборах Шевченкового університету? Страшно подумати.

А що було б, якби найкращий студент нашого курсу Микола Тимошик оприлюднив власну історію про те, що він син куркульки і онук куркуля? З шанованої і шляхетної данинської родини — господарів, освічених українців. Як не хотіли накидати собі ярмо колгоспу і були виселені в Сибір за таку непоступливість.

Та й не знали ми тоді всього. Правда українського спротиву, хоч на Волині, хоч на Чернігівщині, правда про нас самих і Україну загаялася під нігті. Добувати її було болючіше, аніж терпіти. Не відали ми, що вона така пекуча.

Зовні молоді, щасливі, вродливі, не завше голодні і не завше ситі, ми вірили, що найправдивіша правда — в газетах, по радіо, в телевізорі. Найкращі репортери в Москві. Герой фільму “Журналіст” — еталон професії, вистава за московським жуховицьким “Зупинитися, озирнутися...” у Театрі Франка — межа щасливого випадку. Тим часом сотні дисидентів вже сиділи. Наші українські блискучі публіцисти і поети В'ячеслав Чорновіл, Василь Стус, Іван Світличний, Ігор Калинець були ув'язнені. Алла Горська, одна з найяскравіших художниць, чия виставка “Боривітер” демонструвалася минулого року в Українському Домі, була вбита у 1970 р. Ми знали, що гордо реєт буревістник горького, але не зна-

ли гордої птахи “Боривітер” у Маріуполі Алли Горської і Віктора Зарецького.

Бо нас постійно, педантично, казуїстично, цинічно змосковлювали, присипляли і, окрадених, присипали попелом забуття. І студентів факультету журналістики — сина куркульки (неофіційно) та ветерана ВВ (офіційно) Миколу Тимошика і доньку орденоносного комбайнера — орденів Революції і Трудового Червоного прапора (офіційно), внучку бандита на псевдо “Дуб” (табуйованого навічно) Галю Дацюк — змосковлювали так само. Офіційна московська правда лунала з кожного міліметра газетної шпальти. Правда правди — печаттю на замкнених устах.

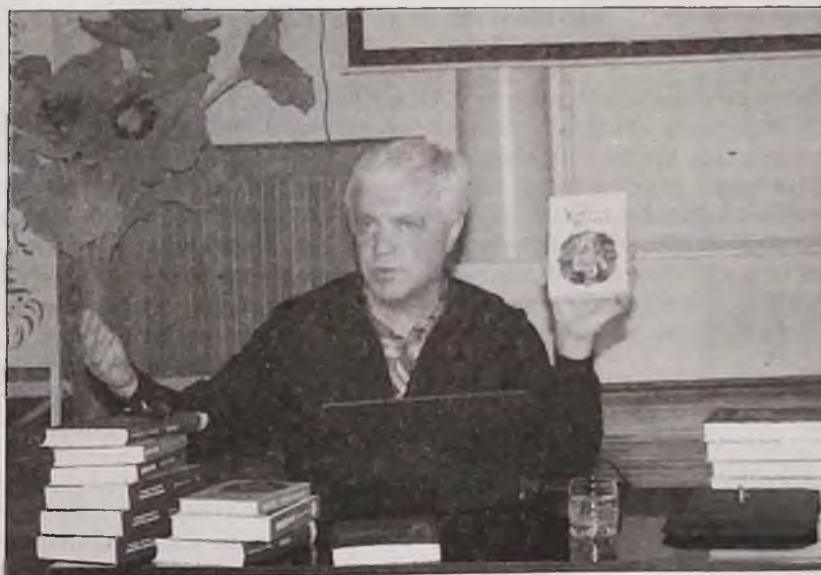
Дорога до власного “я” Миколи Степановича — це, найперше, шлях на Буковину, дуже для нього несподівану, яка згодом стане любов'ю серця і гартом журналіста. Звідси — продовження стежки з Данини до самоідентифікації і чесної журналістики та науки. Щоб написати 25 книжок, треба було злуцати і здерти з себе шкарлупу гомосовєтїкуса, в яку загаяли всіх, хто обрав нашу професію.

Микола Тимошик подолав шлях до себе через самоусвідомлення, а не самозречення. Це не людина-флюгер, а людина чину. Він перестудіював і переосмислював кожну свою клітинку під пультій-променями істини — щоб стати людиною з трьома П (порядність, патріотизм, професіоналізм), вдосконалення якої, як число Пі, — не знає меж.

Він працює більше, аніж живе. Саме професор Тимошик повернув новітній Україні спадщину державника Івана Огієнка, яка відкрила нам правдиву історію про нас самих. Після “Запізнілого вороття” тисячі українців повернулися до себе.

Щоправда, декотрі наші однокурсники не ступили жодного кроку, аби відсоюзуватися. Вони й сьогодні там. І вже не зможуть звідти вибратися, бо й життя минає. Жаль, але це їхній вибір.

Мені ж щастя мати за побратима Миколу Тимошика. Бо наші дороги знову перетнулися у Києві у 2000-х. І я з радістю 10 років викладала на кафедрі ВСР, очолюваній професором Тимошиком у Шевченковому Університеті. І це було дивовижне десятиліт-

Микола Тимошик

тя роботи зі студентською аудиторією. Навчання за трьома П, обстоювання української мови, поїздки на історичні місця сили. Це була незамулена і не сфальшована традиція вишиванок і рушників на кафедрі — не модного прикиду, а прошитої, як татуювання, ознаки українства.

Блискучий вчений міжнародного рівня Микола Тимошик жодним словом не відрікається від свого минулого, навпаки, посилається на нього, як на пережитий досвід. Він його засвоїв і доріс, як могутня крона з садибі Ліндфорсів-Русових на Чернігівщині до Українства власного! Модерного. Багатого. Європейського.

Ми разом писали книжку “Історія одного журналістського курсу” (2008). І це теж Божий промисел. Понад 30 років досліджуючи спадщину Софії Русової, я запросила до Олешні і Миколу Степановича і відчула у його характері данинський везувій. Бо “годі їздити на батьківщину Русової, як на прощу, і водночас мати сьогодні бібліотеку в Чернігові, яку відкривала колись Софія Русова, з іменем Короленка!” Моя ідея була назвати бібліотеку за двома іменами — Софії та Олександра, а решту справи довершив своєю невідступністю і лупанням скали Микола Тимошик за підтримки свідомих просвітан. Тож тепер публічна бібліотека у Чернігові носить ім'я Олександра та Софії Русових.

Книжку “Змосковлення Буковини” я прочитала, готуючи публікації до “Слова Просвіти”. Я свідка, як ця книжка творилася. На 10-й день Великої війни ми поїхали з онуками в Чернівці, щоб трохи перебути пекло. Коли

моє серце було скуте кригою, Микола Степанович на повну потужність працював у чернівецьких архівах.

Якось зібрав друзів і родину на виставу “Ніч на полонині” О. Олеся в Театрі Ольги Кобилянської, і нас попустило. А Тимошик може працювати за будь-яких умов. Просвітившись Україною, він використовує свій час, щоб прозріли інші і вирости з хохлів-малоросів в українців. На це спрямовані і спадщина Огієнка, і двотомник про рідне село, і “Материн заповіт у Рушнику”, усі його підручники і його “Український інформаційний вісник”.

З травня 2022 року, коли знову запрацювало “Слово Просвіти”, ми почали друкувати уривки з майбутньої книжки. Тижневик не переривав роботу ні під тривогами, ні під час темряви. Бо страшніше за повну темряву — залишитися в блекауті змосковлення.

Найновіша книжка Тимошика виводить нас на бік світла. Але спочатку її потрібно засвоїти, щоб зрозуміти, який страшний меч увесь час був занесений москвою над Україною, якою страшною циюкою нас споювали і отруювали. Якою силою вичавлювали нашу ідентичність і національну пам'ять. Щоб зрештою почати винищувати фізично на Великій війні. Втім, ми з Миколою з роду тих людей, які вірили, що Україна є і завше буде.

Дякую, дорогий друже, за пів століття дружби, за плече підтримки, за натхненню спільну працю в Шевченковому університеті, за твої книжки, за вільнодумство, за зустрічі з твоїм нинішнім студентством, які наснажують. За пам'ять про однокурсників, зокрема, за книжку про Катерину Таран.

Ти людина, яка живе мудрістю серця, що невтомно працює на Україну. Дякую долі, що знала твою прекрасну родину, мала незабутню зустріч у Данині, коли проходила журналістську практику в Ніжинській районній газеті “Під прапором комунізму”. Бачила твою маму, братів. Чистеньку побілену хату, накритий стіл, бо “приїхала Миколкова однокурсниця з колективом редакції”. Треба по-людськи прийняти, як заведено в українських родинах.

Зустрічі з твоїм набутком — такі ж яскраві і непроминальні, як зустрічі з твоєю мамою. І книжки твої, як мамині заповіді. З якими ми скидаємо московське шмаття, одягаючи лицарські лати. Щоб бути сильними і невразимими не лише в обороні, а й наступі — до повного відмосковлення. До його зникнення з обличчя прекрасної України.

Мати Галина Тимошик

тиками, які назавше прийшли в журналістику. Одна ІІІ група, спільні коридори. Гуртожиток на ломоносова. ВДНГ. Кінотеатр “Прогрес”. Спільна лектура. Читальні зали. Конспекти. Наукові конференції. Сесії, стипендії. Її величність книжка. Без книжки я з тих пір Миколи не бачила. Колись в читалці ми вітали його з днем народження, бо іменинник про це забав.

Ми приїхали в Київ з різних кінців України — він з півночі, я із заходу. У мене Волинь, пів села вивезених в Сибір родин пособників. На весіллях тато співає “Я за тебе, Україно, муки тяжкїї терпів”, а на ранок його кличуть до Шумська в КДБ. А чому? Бо приймати смерть і терпіти муки можна тільки за партію, а не за Україну. Так пишуть усі газети. У Миколи на Ніжинщині є традиція великої спільної тризни на кладовищі, де поминають померлих у 30-х. Бо “був неврожай”. Так пишуть у газетах. Люди про Голодомор і розкуркулення мовчать.

Ми виростили між двох світів. І коли б наші серця просвітили тоді особливими пуллої-променями, які вимірювали долю нашої самоідентифікації (не рентгенами, звісно, які хутенько запатентував німецький науковець), то побачили б змішані почуття, сотні запитань, непроговорені травми, німий шок. І паралельно — віру в існуючі ідеали, прийняття ідеології, підпорядкування єдиній політиці навчання воїнів партії — журналістів.

Відмосковлення починалося непомітно. Але в 70-ті ми були намертво прикуті ланцюгами до зубчастого навколоремліньського частоколу. Тоді батько Миколи Степановича був у фаворі — учасник, інвалід ВВ, то вже інша

Професор Микола Тимошик серед своїх студентів КНУКіМ